

ההיסטוריה לא חוזרת

יש הטוענים שגורל מפלגתנו החדשה של אריאל שרון יהיה דומה לגורלן של מפלגות מרכז קודמות, שלא מימשו את התקוות שתלו בהן והתפוררו אחרי קדנציה אחת. כדוגמה הם מביאים את רפ"י, שהקים דוד בן-גוריון, ד"ש בראשותו של יגאל ידין ומפלגת המרכז בראשות יצחק מרדכי, דן מרידור ואמנון ליפקיץ-שחק. בקיצור: ההיסטוריה צפויה לחזור על עצמה.

אבל ההיסטוריה לא חוזרת על עצמה כאשר הנסיבות והתנאים משתנים. כך למשל 8 פעמים התמודד מנחם בגין ז"ל על ראשות הממשלה וכשל. והנה הגיע מועד הבחירות לכנסת ה-9. על-פי ההיגיון של „ההיסטוריה חוזרת“, היה עליו להיכשל פעם נוספת, אך בבחירות אלה, ב-77, חל המהפך שבעקבותיו עלה בגין לשלטון. הפעם היו התנאים שונים מאלה ששררו בבחירות הקודמות: ישראל עדיין דיממה אחרי מלחמת יום-כיפור, יצחק רבין פרש מראשות הממשלה בשל חשבוני בנק בחו"ל, ואישים נוספים כמפלגת השלטון דאז היו מעורבים בפרשות דומות. הציבור רצה שינוי.

בדומה לכך אין דמיון בין נסיבות הפרישה של שרון ואנשיו מהליכוד לבין הנסיבות ששררו בתקופתן של רפ"י, ד"ש או מפלגת המרכז. הפרישה של רפ"י (שאליה הצטרפו 7 חברי כנסת בלבד) נעשתה על רקע של סכסוך בין בן-גוריון לאנשי מפלגתו, כאשר רוב הציבור לא צידד בעמדת בן-גוריון ובתקופה שבה מפא"י היתה עדיין כשיא כוחה. תנועת ד"ש הורכבה ממספר קבוצות, שמעולם לא פעלו יחד, ומנהיגה יגאל ידין היה חסר ניסיון פוליטי ולא היה בידו לנהל מפלגה כזו. מפלגת המרכז הוקמה על רקע התנגדות לממשלתו של בנימין נתניהו, רק חברי כנסת בודדים הצטרפו אליה ומיד עם הקמתה נפתח מאבק על הנהגתה.

לליכוד המפורר של היום אין את העוצמה שהיתה למפא"י בתקופת רפ"י. מה גם שהפעם אין מדובר בפרישה על רקע אישי, אלא בפרישה על רקע אידאולוגי, כלומר רצון לבצע תוכנית מדינית. למפלגתו של שרון גרעין משמעותי של חברי כנסת שעברו בעבר יחד ויש לה מנהיג מוסכם, מה שלא היה למפלגת המרכז. לד"ש היה אמנם מנהיג מוסכם, אך חסר יכולת להתמודד עם בגין, המנהיג הכריזמטי של הליכוד.

אחת התופעות המעניינות בבחירות הקרבות היא שדווקא המפלגה שבראשה יעמוד ראש הממשלה הוותיק, המנוסה, והפופולרי היא מפלגה חדשה, שרק אתמול נולדה, כאשר למפלגת-האם אין עדיין מנהיג מוסכם. אין אפוא כל ממש בניסיון לנבא את עתידה של המפלגה החדשה בהסתמך על

ההיסטוריה. ■